

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. spalio 6 d.(*)

„Policijos ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Pamatinis sprendimas 2002/584/TVR – Europos arešto orderis ir perdavimo tarp valstybių narių tvarka – 4 straipsnio 6 punktas – Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindas – Įgyvendinimas nacionalinėje teisėje – Suimtas arešto orderį išduodančios valstybės narės pilietis – Vykdančiosios valstybės narės atsisakymas vykdyti Europos arešto orderį, siejamas su gyvenimu šioje valstybėje penkerius metus – EB 12 straipsnis“

Byloje C-123/08

dėl *Rechtbank Amsterdam* (Nyderlandai) 2007 m. gruodžio 28 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2008 m. kovo 21 d., pagal ES 35 ir EB 234 straipsnius pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio, išduoto dėl

Dominic Wolzenburg,

vykdymo,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts ir M. Ilešič, teisėjai A. Tizzano, A. Borg Barthet, J. Malenovský, J. Klučka, U. Løhmus ir L. Bay Larsen (pranešėjas),

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo 2008 m. kovo 17 d. prašymą taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą pagal Procedūros reglamento 104b straipsnį, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. kovo 21 dieną,

atsižvelgęs į 2008 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo trečiosios kolegijos sprendimą nenagrinėti prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą,

atsižvelgęs į pagal Procedūros reglamento 104b straipsnio 2 dalies penktą pastraipą vykusią rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. vasario 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- D. Wolzenburg, atstovaujamo *advocaten* D. Wiersum ir J. van der Putte,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir M. Noort,

- Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pilgaard Zinglersen,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Kemper,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir J.-C. Niollet,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl ir T. Fülöp,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Dowgielewicz,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir R. Troosters,

susipažinęs su 2009 m. kovo 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada, priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų [pamatinio] sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 19 sk. 6 t., p. 34) 4 straipsnio 6 punkto ir EB 12 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant bylą, susijusią su Amsterdamo *Rechtbank Internationale Rechtshulpkamer* (Amsterdamo apygardos teismo Tarptautinio bendradarbiavimo skyrius, toliau – Nyderlandų vykdančioji teisminė institucija) vykdomu 2006 m. liepos 13 d. *Staatsanwaltschaft Aachen* (toliau – Vokietijos išduodančioji teisminė institucija) išduotu Europos arešto orderiu dėl Vokietijos piliečio D. Wolzenburg.

Teisinis pagrindas

ES sutarties VI antraštinė dalis

3 Iš 1999 m. gegužės 1 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* (OL L 114, p. 56) paskelbto pranešimo dėl Amsterdamo sutarties įsigaliojimo datos matyti, kad Nyderlandų Karalystė padarė pareiškimą pagal ES 35 straipsnio 2 dalį, kuriuo pripažino Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus remiantis ES 35 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta tvarka.

Pamatinis sprendimas 2002/584/TVR

4 Pagal Pamatinio sprendimo 2002/584 penktą konstatuojamąją dalį:

„Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. <...> Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams, ir galutiniams sprendimams.“

5 Pamatinio sprendimo septintoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje. <...>“

6 Pamatinio sprendimo aštuntoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas, teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.“

7 Pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse Europos arešto orderis ir įpareigojimas jį vykdyti apibrėžti taip:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų [patatinio] sprendimo nuostatomis.“

8 Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad tada, kai bausmė jau paskirta, Europos arešto orderis gali būti išduodamas, jei skirta bausmė ne mažesnė kaip keturi mėnesiai.

9 Pamatinio sprendimo 3 straipsnyje išvardyti trys „Europos arešto orderio privalomo nevykdymo pagrindai“.

10 Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnyje „Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindai“ išvardyti septyni tokie pagrindai. 4 straipsnio 6 punkte šiuo klausimu nurodyta:

„Vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį:

<...>

6) jei Europos arešto orderis yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę.“

11 Pamatinio sprendimo 5 straipsnyje „Išduodančiosios valstybės narės suteikiamos garantijos ypatingais atvejais“ nustatyta:

„Vykančiąjai teisminei institucijai vykdanč Europos arešto orderį, pagal vykdančiosios valstybės narės įstatymus gali būti taikomi šie reikalavimai:

<...>

3) kai asmuo, kurio atžvilgiu išduotas Europos arešto orderis, siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn, yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad, apklausus asmenį, jis būtų grąžintas vykdančiąjai valstybei narei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje narėje jam priimtą laisvės atėmimo bausmę arba įvykdytą sprendimą dėl įkalinimo.“

12 Pamatinio sprendimo 11 straipsnio „Prašomo perduoti asmens teisės“ 1 dalyje nustatyta:

„Kai prašomas perduoti asmuo areštuojamas, vykdančioji kompetentinga teisminė institucija pagal savo šalies įstatymus informuoja tą asmenį apie Europos arešto orderį, apie jo turinį, taip pat apie galimybę sutikti būti perduotu išduodančiąjai teisminei institucijai.“

Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR

13 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos patatinį sprendimą 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, p. 27), kuris *mutatis mutandis* taikomas bausmių vykdymui Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte numatytais atvejais, pagal šio patatinio sprendimo 29 straipsnį valstybės narės turi įgyvendinti iki 2011 m. gruodžio 5 dienos.

14 Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jo tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai, pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę.

15 Minėto patatinio sprendimo 4 straipsnio 7 dalies a punkte įtvirtinta fakultatyvi nuostata, valstybės narės kompetentingai institucijai leidžianti perduoti nuosprendį vykdančiąjai valstybei narei, jei nuteistasis asmuo vykdančiojoje valstybėje gyvena ir teisėtai nepertraukiamai gyvena ne mažiau kaip 5 metus.

Direktyva 2004/38/EB

16 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 5 sk., 5 t., p. 46, ir klaidų ištaisymai OL L 229, 2004, p. 35, OL L 197, 2005, p. 34 ir OL L 204, 2007, p. 28), septynioliktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Nuolatinio gyvenimo galimybė nusprendusiems ilgam laikui įsikurti priimančiojoje valstybėje narėje Sąjungos piliečiams sustiprintų Sąjungos pilietybės jausmą ir yra pagrindinis elementas skatinant socialinę sanglaudą, o tai yra vienas iš pagrindinių Sąjungos tikslų. Todėl nuolatinio gyvenimo teisė turėtų būti nustatyta visiems Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie pagal šia direktyva nustatytus reikalavimus gyveno priimančiojoje valstybėje narėje ištisinį penkerių metų laikotarpį ir jiems nebuvo pritaikyta išsiuntimo iš šalies priemonė.“

17 Šios direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Sąjungos piliečiai, kurie priimančiojoje valstybėje narėje legaliai gyveno ištisinį penkerių metų laikotarpį, turi nuolatinio gyvenimo joje teisę. <...>“

18 Pagal šios direktyvos 19 straipsnio 1 dalį:

„Pagal prašymą valstybės narės išduoda nuolatinio gyvenimo šalyje teisę turintiems Sąjungos piliečiams tai patvirtinantį dokumentą, patikrinusios gyvenimo šalyje trukmę.“

Nacionalinė teisė

19 2004 m. balandžio 29 d. *Overleveringswet* (Asmenų perdavimo įstatymas, *Staatsblad*, 2004, Nr. 195) Nyderlandų teisėje įgyvendina Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą ir 5 straipsnio 3 punktą.

20 Asmenų perdavimo įstatymo 6 straipsnio 1–3 dalys taikomos Nyderlandų piliečiams. Šio straipsnio 1 dalis įgyvendina minėto pamatinio sprendimo 5 straipsnio 3 punktą, o 2 ir 3 dalys – šio sprendimo 4 straipsnio 6 punktą. Pagal šias 2 ir 3 dalis:

„2. Nyderlandų pilietis negali būti perduodamas, jeigu to reikalaujama siekiant įvykdyti įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu skirtą laisvės atėmimo bausmę.

3. Atsisakius asmenį perduoti remiantis vien 2 dalies nuostatomis, prokuratūra informuoja išduodančiąją teisminę instituciją, kad ji yra pasirengusi jį įvykdyti pagal 1983 m. kovo 21 d. Konvencijos dėl nuteistųjų asmenų perdavimo 11 straipsnyje nustatytą procedūrą arba pagal kitą taikytiną tarptautinę sutartį.“

21 Asmenų perdavimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje, kuri taikoma ne Nyderlandų piliečiams, o kitų valstybių narių ar trečiųjų valstybių piliečiams, nustatyta:

„1–4 dalys taip pat yra taikomos užsieniečiui, turinčiam nuolatinį leidimą gyventi šalyje, jei jis gali būti persekiojamas Nyderlanduose už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis, ir jei aišku, jog po jo perdavimo dėl skirtos bausmės ar kitos priemonės jis nepraranda teisės gyventi Nyderlanduose.“

22 Iš 2000 m. lapkričio 23 d. *Vreemdelingenwet* (Įstatymas dėl užsieniečių, *Staatsblad*, 2000, Nr. 495) 8 straipsnio e punkto matyti, kad užsienietis teisėtai gyvena Nyderlanduose kaip Bendrijos pilietis, tik jeigu jo gyvenimas šioje šalyje pagrįstas taisykle, priimta remiantis EB sutartimi arba 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimu (OL L 1, 1994, p. 3).

23 Įstatymo dėl užsieniečių 9 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad jei užsienietis pagal šio įstatymo 8 straipsnio e punktą teisėtai gyvena ir nėra Bendrijos pilietis, Nyderlandų teisingumo ministras išduoda dokumentą, patvirtinantį, kad asmuo gyvena teisėtai, jeigu jis įgijo teisę nuolat gyventi Direktyvos 2004/38 16 straipsnio prasme.

24 Iš Įstatymo dėl užsieniečių 20 straipsnio „Nuolatinis leidimas gyventi šalyje“ 1 dalies matyti, kad teisingumo ministras yra kompetentingas išduoti nuolatinį leidimą gyventi šalyje.

25 Įstatymo dėl užsieniečių 21 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad prašymas išduoti nuolatinį leidimą gyventi šalyje šio įstatymo 20 straipsnio prasme gali būti atmestas, tik jei užsienietis prieš pat paduodamas prašymą teisėtai nepertraukiamai penkerius metus negyveno šalyje minėto įstatymo 8 straipsnio prasme.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

26 2002 m. priimtais nuosprendžiais du Vokietijos teismai D. Wolzenburg skyrė dvi lygtinio laisvės atėmimo bausmes už 2001 m. padarytas nusikalstamas veikas, be kita ko, už marihuanos įvežimą į Vokietiją.

27 2003 m. kovo 27 d. nuosprendžiu, kuriuo paskirta subendrinta bausmė (*Gesamtstrafenbeschluss*), *Amtsgericht Aachen* (Vokietija) skyrė vienų metų ir devynių mėnesių lygtinio laisvės atėmimo bausmę.

28 D. Wolzenburg atvyko į Nyderlandus 2005 m. birželio mėn. pradžioje. Šioje šalyje jis gyvena Venlo mieste esančiame bute pagal jo ir žmonos vardu sudarytą nuomos sutartį.

29 2005 m. liepos 5 d. nuosprendžiu *Amtsgericht Plettenberg* (Vokietija) panaikino 2003 m. paskirtos subendrintos bausmės vykdymo atidėjimą, nes D. Wolzenburg pažeidė tokiam bausmės vykdymo atidėjimo taikymui nustatytas sąlygas.

30 2006 m. liepos 13 d. Vokietijos išduodančioji teisminė institucija dėl D. Wolzenburg išdavė Europos arešto orderį.

31 2006 m. liepos 17 d. minėta institucija apie D. Wolzenburg pranešė Šengeno informacinėje sistemoje (SIS) siekdama, kad šis asmuo atliktų galutinę vienų metų ir devynių mėnesių laisvės atėmimo bausmę.

32 Remiantis šiuo pranešimu, 2006 m. rugpjūčio 1 d. D. Wolzenburg buvo sulaikytas ir suimtas Nyderlanduose.

33 2006 m. rugpjūčio 3 d. Vokietijos išduodančioji teisminė institucija išsiuntė Nyderlandų vykdančiajai teisminei institucijai 2006 m. liepos 13 d. išduotą Europos arešto orderį, prašydama perduoti D. Wolzenburg minėtos bausmės vykdymui.

34 2006 m. rugsėjo 20 d. D. Wolzenburg atvyko registruotis į Nyderlandų imigracijos ir natūralizacijos tarnybą kaip Europos Sąjungos pilietis.

35 Prieš pradėdamas mokytis, t. y. nuo 2008 m. rugsėjo mėn., D. Wolzenburg dirbo Nyderlanduose nuo 2005 m. paskutiniojo ketvirčio.

36 Iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad D. Wolzenburg nesutiko, jog Nyderlandų vykdančioji teisminė institucija jį perduotų Vokietijos išduodančiajai teisminei institucijai pagal Asmenų perdavimo įstatyme numatytą sutrumpintą procedūrą.

37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad už veikas, dėl kurių D. Wolzenburg atžvilgiu išduotas Europos arešto orderis, baudžiama pagal Nyderlandų teisę ir kad šis asmuo už pažeidimus, už kuriuos yra nuteistas Vokietijoje, neprarastų teisės gyventi Nyderlanduose.

38 Taip pat minėtas teismas pažymi, kad D. Wolzenburg neatitinka nuolatinio leidimo gyventi šalyje išdavimui Nyderlanduose keliamų reikalavimų, nes jis Nyderlanduose nepertraukiamai dar negyveno penkerių metų, tačiau pagal Bendrijos teisę teisėtai valstybėje narėje gyvenantys Sąjungos piliečiai ne visada prašo tokio leidimo.

39 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Amsterdam* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar asmenis, turinčius ne vykdančiosios, bet kitos valstybės narės pilietybę, kurie, remiantis EB 18 straipsnio 1 dalimi, teisėtai gyvena vykdančiojoje valstybėje narėje, reikia laikyti esančiais ar gyvenančiais vykdančiojoje valstybėje narėje pamatinio sprendimo [2002/584] 4 straipsnio 6 punkto prasme, nesvarbu, kokia teisėto gyvenimo trukmė?

2. a. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar jame nurodytos sąvokos turi būti aiškinamos taip, kad jos yra susijusios su asmenimis, turinčiais ne vykdančiosios, bet kitos valstybės narės pilietybę, kurie prieš suėmimą pagal Europos arešto orderį remiantis EB 18 straipsnio 1 dalimi teisėtai bent tam tikrą laikotarpį gyveno vykdančiojoje valstybėje narėje?

b. Jei į 2a klausimą būtų atsakyta teigiamai, kokios sąlygos gali būti taikomos teisėto gyvenimo šalyje trukmei?

3. Jei į 2a klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar vykdančioji valstybė narė gali, be teisėto gyvenimo trukmės reikalavimo, nustatyti papildomus administracinius reikalavimus, kaip antai – turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje?

4. Ar EB sutarties (materialinės) normos taikomos nacionalinei priemonei, kuri vykdamas laisvės atėmimo bausmę nustato vykdančiosios valstybės narės teisminės institucijos atsisakymo vykdyti Europos arešto orderį sąlygas?

5. Kadangi

– asmenų perdavimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 5 dalyse esančios teisės normos yra vienodai taikomos Nyderlandų piliečiams ir asmenims, neturintiems Nyderlandų pilietybės, bet turintiems nuolatinį leidimą gyventi Nyderlanduose,

ir kadangi

– šias teisės normas taikant šiai asmenų grupei turi būti atsisakoma asmenį perduoti, jei Europos arešto orderis yra susijęs su galutinės laisvės atėmimo bausmės vykdymu,

ar Asmenų perdavimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 5 dalių nuostatos lemia EB 12 straipsniu draudžiamą diskriminaciją dėl to, kad kitaip yra vertinami kitų valstybių narių piliečiai, kurie turi teisę gyventi šalyje pagal EB 18 straipsnio 1 dalį ir nepraranda šios teisės gyventi šalyje dėl galutinės laisvės atėmimo bausmės skyrimo, tačiau neturi nuolatinio leidimo gyventi Nyderlanduose?“

Dėl prejudicinių klausimų

40 Pirmiausia reikia priminti, kad šiuo atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 3 punkto, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinį sprendimą dėl Pamatinio sprendimo 2002/584 išaiškinimo pagal ES 35 straipsnį.

41 Antra, pažymėtina, kad pagal pamatinio sprendimo 32 straipsnį šis sprendimas taikomas prašymams, susijusiems su veikomis, kokios nagrinėjamos šioje pagrindinėje byloje, padarytomis iki 2004 m. sausio 1 d., jei vykdančioji valstybė narė nepadarė pareiškimo, kad ji ir toliau nagrinės šiuos prašymus pagal ekstradicijos sistemą, kuri buvo taikoma iki šios datos. Nustatyta, kad Nyderlandų Karalystė tokio pareiškimo nepadarė.

Dėl ketvirtąjo klausimo

42 Ketvirtuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar valstybės narės pilietis, teisėtai gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis EB 12 straipsnio pirma pastraipa ginčydamas tokį nacionalinės teisės aktą, koks yra Asmenų perdavimo įstatymas, nustatanti sąlygas, kurioms esant kompetentinga teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors EB 12 straipsnio pirma pastraipa EB sutarties taikymo srityje, nepažeidžiant joje esančių specialiųjų nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės, Pamatinis sprendimas 2002/584 buvo priimtas remiantis ne EB, bet ES sutartimi.

44 Vis dėlto iš to negalima daryti išvados, kad siekiant įgyvendinti aktą, kuriam taikoma ES sutartis, valstybių narių priimtoms nacionalinės teisės nuostatomis netaikoma jokia teisėtumo kontrolė Bendrijos teisės požiūriu.

45 Iš tikrųjų valstybės narės, įgyvendindamos pamatinį sprendimą, negali pažeisti Bendrijos teisės, visų pirma – EB sutarties nuostatų, susijusių su kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažįstama teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.

46 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad D. Wolzenburg situacijai taikytina Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybėse narėse, taigi ši situacija patenka į EB sutarties taikymo sritį. Apsigyvenęs Nyderlanduose šis asmuo pasinaudojo

EB 18 straipsnio 1 dalyje kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikta teisė laisvai judėti ir apsigyventi kitos negu jo pilietybės valstybės narės teritorijoje.

47 Todėl į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad valstybės narės pilietis, teisėtai gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis EB 12 straipsnio pirma pastraipa, ginčydamas tokį nacionalinės teisės aktą, koks yra Asmenų perdavimo įstatymas, nustatanti sąlygas, kurioms esant kompetentinga teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

Dėl trečiojo klausimo

48 Trečiuoju klausimu, kurį eilės tvarka reikia nagrinėti antrą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punktą aiškintinas taip, kad vykdančioji valstybė narė, be teisėto gyvenimo šioje valstybėje trukmės reikalavimo, gali šioje nuostatoje numatytą Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymą sieti su papildomais administraciniais reikalavimais, kaip antai – turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje.

49 Šiuo klausimu Direktyvos 2004/38 16 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad Sąjungos pilietis, kuris priimančiojoje valstybėje narėje teisėtai gyveno nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį, įgyja nuolatinio gyvenimo joje teisę.

50 Minėtos direktyvos 19 straipsniu Sąjungos piliečiai, kurie šią nuolatinio gyvenimo teisę įgyja kitoje valstybėje narėje pagal direktyvos 16 straipsnį, neįpareigojami turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje.

51 Minėtose nuostatose Sąjungos piliečių, kurie kitoje valstybėje narėje teisėtai gyveno nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį, atžvilgiu nenumatyta, kad jų prašymu išduodamas dokumentas, patvirtinantis, kad jie gyveno be pertraukos, ir nenustatytas toks formalus reikalavimas. Toks dokumentas turi deklaratyvią ir įrodomąją galią, bet negali būti esminė sąlyga (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Martínez Sala*, C-85/96, Rink. p. I-2691, 53 punktą).

52 Iš to matyti, kad toks papildomas administracinis reikalavimas, kaip antai nuolatinis leidimas gyventi šalyje įstatymo dėl užsieniečių 21 straipsnio prasme, kalbant apie Sąjungos pilietį, negali būti pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punkte numatyto Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymo išankstinė sąlyga.

53 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punktą aiškintinas taip, kad, kalbant apie Sąjungos pilietį, vykdančioji valstybė narė, be teisėto gyvenimo šioje valstybėje trukmės reikalavimo, negali šioje nuostatoje numatyto Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymo sieti su papildomais administraciniais reikalavimais, kaip antai – turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje.

Dėl penktojo klausimo

54 Atsižvelgiant į pateiktą trečiojo klausimo atsakymą reikia manyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar EB 12 straipsnio pirma pastraipa aiškintina taip, kad ja draudžiamas vykdančiosios valstybės narės teisės

aktas, kuriuo, įgyvendinant Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą šios valstybės kompetentinga teisminė institucija įpareigojama atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą dėl jos piliečio, o kalbant apie kitos valstybės narės pilietį, turintį teisę gyventi šalyje pagal EB 18 straipsnio 1 dalį, toks atsisakymas siejamas su reikalavimu, kad prašomas perduoti asmuo būtų teisėtai išgyvenęs nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį minėtoje vykdančiojoje valstybėje narėje.

55 Norint atsakyti į šį klausimą pirmiausia reikia pateikti tam tikras pastabas dėl Pamatiniame sprendime 2002/584, būtent jo 4 straipsnio 6 punkte, nustatytos perdavimo sistemos.

56 Pirmiausia iš pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių bei penktos ir septintos konstatuojamųjų dalių matyti, kad juo daugiašalę ekstradicijos sistemą tarp valstybių narių siekiama pakeisti abipusio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų vykdančią baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybės sistema (žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Kozłowski*, C-66/08, Rink. p. I-6041, 31 punktą).

57 Abipusio pripažinimo principas, kuriuo pagrįsta Pamatinio sprendimo 2002/584 sistema, remiantis šio sprendimo 1 straipsnio 2 dalimi, reiškia, kad valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį. Iš tikrųjų, išskyrus pamatinio sprendimo 3 straipsnyje numatytus privalomo nevykdymo atvejus, valstybės narės gali atsisakyti vykdyti tokį orderį tik minėto pamatinio sprendimo 4 straipsnyje išvardytais atvejais (žr. 2008 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Leymann ir Pustovarov*, C-388/08 PPU, Rink. p. I-0000, 51 punktą).

58 Iš to darytina išvada, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas, kuris remdamasis minėto pamatinio sprendimo 4 straipsnyje suteiktomis galimybėmis nusprendžia apriboti situacijas, kai jo vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti perduoti prašomą asmenį, tik dar labiau sustiprina šiuo pamatiniu sprendimu nustatytą perdavimo sistemą, įtvirtindamas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę.

59 Iš tikrųjų toks teisės aktas, kuris apriboja situacijas, kai vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, tik palengvina prašomų perduoti asmenų perdavimą remiantis Pamatinio sprendimo 2002/584 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu abipusio pripažinimo principu, kuris yra esminė šiuo sprendimu nustatyta taisyklė.

60 Atsižvelgiant į šią esminę taisyklę, minėto pamatinio sprendimo 4 straipsnyje nustatyti Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindai, kuriais remdamasi vykdančiosios valstybės narės kompetentinga institucija gali pateisinti atsisakymą vykdyti tokį orderį.

61 Įgyvendindamos Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnį, būtent jo 6 dalį, kuri nurodyta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nutartyje, valstybės narės neišvengiamai turi tam tikrą diskreciją.

62 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad Pamatinio sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte, kaip ir jo 5 straipsnio 3 punkte, įtvirtintu neprivalomo nevykdymo pagrindu visų pirma siekiama leisti vykdančiajai teisminei institucijai suteikti ypatingą reikšmę

galimybei padidinti prašomo perduoti asmens šansus socialiai reintegrui atlikus skirtą bausmę (žr. minėto sprendimo *Kozłowski* 45 punktą), tačiau šis iš tikrųjų svarbus tikslas negali kliudyti tam, kad įgyvendindamos šį pamatinį sprendimą valstybės narės pagal jo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą esminę taisyklę apribotų situacijas, kai galima atsisakyti perduoti asmenį, kuriam taikomas 4 straipsnio 6 punktas.

63 Toliau dėl klausimo, ar reikalavimas gyventi penkerius metus be pertraukos, koks numatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamame nacionaliniame teisės akte, prieštarauja nediskriminavimo dėl pilietybės principui, reikia priminti, jog lygybės ir nediskriminavimo principas reikalauja, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pagrįstas (žr. 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Rink. p. I-3633, 56 punktą).

64 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutarties matyti, kad, siekiant įvykdyti galutiniu teismo nuosprendžiu skirtą laisvės atėmimo bausmę, išduodančiajai teisminei institucijai atsisakoma perduoti Nyderlandų Karalystės piliečius, o dėl kitų valstybių narių piliečių perdavimo toks atsisakymas siejamas su reikalavimu, kad šie būtų teisėtai gyvenę penkerius metus be pertraukos Nyderlanduose. Taigi reikia išnagrinėti, ar kitų valstybių narių piliečių nevienodas vertinimas objektyviai pateisinamas.

65 Šiuo klausimu Nyderlandų vyriausybė pažymi, kad asmenų, kurie nėra Nyderlandų Karalystės piliečiai, perdavimo praktikoje nustatęs, jog šie asmenys pateikia labai išsitingų argumentų, kad įrodytų ryšį su Nyderlandų visuomene, Nyderlandų teisės aktų leidėjas norėjo Asmenų perdavimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 5 dalyse nustatytais objektyviais kriterijais išreikšti konkretų reikalavimą, pagal kurį šių asmenų buvimas šalyje turi būti ilgalaikis.

66 Anot Nyderlandų vyriausybės, yra teisėta tai, kad valstybė narė, nustatydamą reikalavimą gyventi ne mažiau kaip penkerius metus be pertraukos, nori įsitikinti, kad būtų atsisakyta vykdyti Europos arešto orderius dėl tik tų prašomų perduoti asmenų, kurie turi realią ateities perspektyvą Nyderlanduose. Todėl teisėta reikalauti, kad būtų realus ryšys tarp prašomo perduoti asmens ir visuomenės, į kurią jis pageidauja reintegrui joje atlikęs bausmę.

67 Pabrėžtina, kaip jau minėta šio sprendimo 62 punkte, kad pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punkte nustatytu neprivalomu nevykdymo pagrindu visų pirma siekiama leisti suteikti ypatingą reikšmę galimybei padidinti prašomo perduoti asmens šansus socialiai reintegrui atlikus skirtą bausmę. Taigi teisėta tai, kad vykdančioji valstybė narė tokio tikslo siekia tik tų asmenų, kurie įrodė tam tikrą integracijos į minėtos valstybės narės visuomenę lygį, atžvilgiu.

68 Šiuo atveju, pirma, savo piliečiams nustatytas vienintelis pilietybės reikalavimas ir, antra, kitų valstybių narių piliečiams nustatytas reikalavimas gyventi penkerius metus, gali būti laikomi užtikrinančiais, kad prašomas perduoti asmuo yra pakankamai integravęsis į vykdančiąją valstybę narę. Atvirkščiai, Bendrijos pilietis, neturintis vykdančiosios valstybės narės pilietybės ir atitinkamą laikotarpį be pertraukos negyvenęs šioje valstybėje, paprastai turi glaudesnius ryšius su savo kilmės valstybe nare nei su vykdančiosios valstybės narės visuomene.

69 Kad Nyderlandų teisės akte įtvirtintas nevienodas požiūris būtų pateisinimas pagal Bendrijos teisę, papildomai reikalaujama, kad jis būtų proporcingas nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (žr. 2008 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Förster*, C-158/07, Rink. p. I-0000, 53 punktą).

70 Šiuo klausimu galima manyti, jog taisyklė, pagal kurią Europos arešto orderis nevykdomas savo valstybės piliečių atžvilgiu, neviršija to, kas būtina. Iš tikrųjų tam tikros valstybės pilietis su savo kilmės šalimi turi ryšį, užtikrinantį jo socialinę reintegraciją joje atlikus bausmę. Be to, reikalavimas ne piliečiams būti išgyvenus penkerius metus be pertraukos taip pat negali būti laikomas viršijančiu tai, kas būtina, visų pirma atsižvelgiant į reikalavimus, kurie keliami vykdančiosios valstybės narės ne piliečių integracijai.

71 Šiuo klausimu pažymėtina, kaip nurodė Nyderlandų ir Austrijos vyriausybės, jog reikalavimas būti išgyvenus penkerius metus be pertraukos, kaip matyti iš Direktyvos 2004/38 septynioliktos konstatuojamosios dalies ir 16 straipsnio, konkrečiai buvo nustatytas kaip laikotarpis, po kurio Sąjungos piliečiai įgyja teisę nuolat gyventi priimančioje valstybėje narėje.

72 Be to, primintina, kad nors Pamatinis sprendimas 2008/909 netaikytinas pagrindinėje byloje, atsižvelgiant į jo 4 straipsnio 7 dalies a punktą, jis leidžia valstybėms narėms palengvinti nuosprendžio perdavimą, jei nuteistasis asmuo vykdančiojoje valstybėje gyvena ir teisėtai nepertraukiamai gyvena ne mažiau kaip penkerius metus bei turi teisę nuolat gyventi toje valstybėje.

73 Taigi svarbu nustatyti, kad sąlyga būti išgyvenus penkerius metus be pertraukos, kokia numatyta pagrindinėje byloje nagrinėjamame nacionalinės teisės akte, neviršija to, kas būtina pasiekti tikslą užtikrinti tam tikrą prašomų perduoti asmenų, kurie yra kitų valstybių narių piliečiai, integracijos į vykdančiąją valstybę narę lygį.

74 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad EB 12 straipsnio pirma pastraipa aiškintina kaip nedraudžianti vykdančiosios valstybės narės teisės akto, pagal kurį šios valstybės kompetentinga teisminė institucija atsisako vykdyti Europos arešto orderį, išduotą dėl šios valstybės piliečio, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, o kalbant apie kitos valstybės narės pilietį, turintį teisę gyventi šalyje pagal EB 18 straipsnio 1 dalį, toks atsisakymas siejamas su reikalavimu, kad šis pilietis būtų teisėtai išgyvenęs nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį minėtoje vykdančiojoje valstybėje narėje.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

75 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kokia turi būti kitos valstybės narės piliečių, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis, gyvenimo vykdančiojoje valstybėje narėje trukmė, kad jiems būtų taikomas pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punktas.

76 Primintina, jog tuo atveju, jei valstybė narė įgyvendino 4 straipsnio 6 punktą, tačiau nenustatė konkrečių sąlygų, susijusių su šios nuostatos taikymu, vykdančioji teisminė institucija turi atlikti bendrą vertinimą, kad pirmiausia nustatytų, ar

atitinkamam asmeniui taikoma minėta nuostata. Individuali prašomą išduoti asmenį apibūdinanti aplinkybė, kaip antai šio asmens gyvenimo trukmė atitinkamoje valstybėje narėje, iš esmės savaime negali turėti lemiamos reikšmės (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Kozłowski* 49 punktą).

77 Dėl pagrindinės bylos, kurioje nustatyta, kad tik jei prašomas išduoti kitos valstybės narės pilietis gyvena ne mažiau kaip penkerius metus vykdančiojoje valstybėje narėje, Europos arešto orderis nevykdomas, atsakymas į minėtus klausimus netenka prasmės, nes ši sąlyga dėl gyvenimo trukmės grindžiama atitinkamos valstybės narės diskrecijos, kurią jai suteikia pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punktas, įgyvendinimu ir laikytina suderinama su EB 12 straipsniu.

78 Šiuo klausimu iš atsakymo į penktąjį klausimą išplaukia, kad EB 12 straipsnis nedraudžia vykdančiosios valstybės narės vidaus teisėje nustatyti reikalavimą, pagal kurį prašomi perduoti kitos valstybės narės piliečiai turi būti išgyvenę penkerius metus pirmojoje valstybėje narėje, kad šios valstybės vykdančioji teisminė institucija atsisakytų perduoti šiuos asmenis remdamasi pamatinio sprendimo 4 straipsnio 6 punktu.

79 Šiomis aplinkybėmis nereikia atsakyti į du pirmuosius prejudicinius klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

80 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Valstybės narės pilietis, teisėtai gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis EB 12 straipsnio pirma pastraipa, ginčydamas tokį nacionalinės teisės aktą, koks yra *Overleveringswet* (Asmenų perdavimo įstatymas), nustatantį sąlygas, kurioms esant kompetentinga teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

2. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų [pamatinio] sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 4 straipsnio 6 punktas aiškinamas taip, kad kalbant apie Sąjungos pilietį vykdančioji valstybė narė, be teisėto gyvenimo šioje valstybėje trukmės reikalavimo, negali šioje nuostatoje numatyto Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymo sieti su papildomais administraciniais reikalavimais, kaip antai – turėti nuolatinį leidimą gyventi šalyje.

3. EB 12 straipsnio pirma pastraipa aiškinama taip, kad ji nedraudžia vykdančiosios valstybės narės teisės akto, pagal kurį šios valstybės kompetentinga teisminė institucija atsisako vykdyti Europos arešto orderį, išduotą dėl šios valstybės piliečio, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, o kalbant apie kitos valstybės narės pilietį, turintį teisę gyventi šalyje pagal EB 18 straipsnio 1 dalį, toks atsisakymas siejamas su reikalavimu, kad šis pilietis būtų teisėtai gyvenęs

nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį minėtoje vykdančiojoje valstybėje narėje.

Parašai.

* Proceso kalba: olandų.